

АЛЕКСАНДЪР ДЮМА

Граф Монте Кристо

АЛЕКСАНДЪР ДЮМА

ГРАФ МОНТЕ КРИСТО

ТОМ I

Превод

Гергана Соколова

С оригиналните илюстрации на

Едуар Риу от 1887 г.

Превод **Гергана Соколова**

Редактор **Надежда Делева**

Коректор **Валя Калчева**

Технически редактор **Стефка Иванова**

Формат 60х90/16. Печ. коли 51

КНИГОИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ТРУД“

София 1202, ул. „Св. св. Кирил и Методий“ № 84;

тел. 02/942 23 75

Разпространение – тел. 02/846 75 29

e-mail:office@trud.cc

www.trud.cc

Печат „Симолини ’94“ ООД

Alexandre Dumas

Le Comte de Monte-Cristo

Paris, 1844

© Гергана Соколова, превод, 2025 г.

© Виктор Паунов, художник, 2025 г.

Книгоиздателска къща „Труд“, 2025 г.

ISBN 978-954-398-879-2 (луксозна подвързия)

ISBN 978-954-398-880-8 (pdf)

КНИГОИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ТРУД“, 2025 г.

Марсилия. Пристигането

На 24 февруари 1815 година дежурният наблюдател на „Нотр Дам Дьо ла Гард“¹ оповести пристигането на тримачтовия кораб „Фараон“, който идваше от Смирна, Триест и Неапол. Както обикновено, един лоцман веднага потегли от пристанището, мина покрай замъка Иф и се изравни с кораба между нос Моржион и остров Рион.

И пак, както обикновено, любопитни изпълниха веднага площадката на форт Сен-Жан. В Марсилия пристигането на кораб винаги е голямо събитие, особено пък ако този кораб като „Фараон“ е построен, оборудван, старателно натоварен в корабостроителниците на старата Фокея и е собственост на някой корабовладелец от града.

През това време корабът се приближаваше. Той благополучно мина през протока, прокопан от вулканичен трус между остров Каласарен и остров Жарос. Заобиколи Помег и напредваше под трите си марсела², кливера³ и бригантина⁴, но тъй бавно и печално, че любопитните, които сякаш предсещаха някакво нещастие, се чудеха каква ли злополука е могла да се случи на борда. Опитните в корабоплаването обаче разбираха, че ако

¹ Църквата „Нотр Дам дьо ла Гард“ е построена в началото на XIX век. Една от забележителностите в Марсилия – бел. ред.

² Горно четвъртито платно на кораб – бел. прев.

³ Триъгълно корабно платно – бел. прев.

⁴ Задно трапецовидно платно – бел. прев.

имаше злополука, то самият кораб не бе засегнат, защото той се придвижваше като отлично управляван кораб: котвата му беше готова за спускане, въжетата на предната мачта – откачени, а близо до лоцмана, който се канеше да преведе „Фараон“ през тесния вход на марсилското пристанище, стоеше енергичен и бдителен момък, който следеше всяко движение на кораба и повтаряше всяка заповед на лоцмана.

Смътното безпокойство, което витаеше сред тълпата, бе обхванало толкова силно един от зрителите на площадката на Сен Жан, че той не се стърпя да изчака влизането на кораба в пристанището, скочи в една малка лодка и разпореда да гребат към „Фараон“ и го застигна при малкия и плитък залив Резерв.

Щом съзря този човек, младият моряк напусна поста си до лоцмана и с шапка в ръка се подпря на борда. Той беше младеж на около осемнайсет-двайсет години, висок, строен, с красиви черни очи и абаносови коси. Цялата му същност излъчваше онова спокойствие и решителност, характерни за хората, привикнали от най-ранно детство да се борят с опасностите.

– А! Това сте вие, Дантес! – извика мъжът в лодката. – Какво се е случило и защо целият ви кораб има такъв печален вид?

– Голямо нещастие, господин Морел! – отговори младежът. – Голямо нещастие, най-вече за мен: при Чивита Векия ние загубихме нашия смел капитан Лъоклер.

– А товарът? – живо попита корабовладелецът.

– Пристигна благополучно, господин Морел. И мисля, че ще бъдете доволен в това отношение, но горкият капитан Лъоклер...

– Какво се случи с него? – попита корабовладелецът с видимо облекчение. – Какво се е случило със смелия капитан?

– Той умря.

– В морето ли падна?

– Не, господине, умря от менингит в ужасни мъки.

После се обърна към хората си:

– Хей! Всички по местата си за спускане на котвата!

Екипажът се подчини. В същия миг осемте или десетте моряци, които го съставляваха, се спуснаха кой към шкотите, кой към брасите, кой към кливерпиралите или към гитовите.

Младият моряк хвърли небрежен поглед върху началото на тази маневра и като видя, че заповедите му ще се изпълнят, се върна при събеседника си.

– И как се случи това нещастие? – корабовладелецът продължи разговора от там, където младият моряк го бе прекъснал.

– Бога ми, господине, съвсем непредвидимо: след дълъг разговор с коменданта на пристанището капитан Лъоклер напусна Неапол силно развълнуван. След двацет и четири часа го хвана треската, три дни по-късно умря... Погребяхме го както се полага и сега той почива грижливо увит в платно, с желязна топка от трийсет и шест ливри на краката и друга на главата при остров Ел Джилио. Носим на вдовицата му почетния кръст и сабята му. Струваше ли си – продължи младежът с меланхолична усмивка – десет години да се бие с англичаните, за да умре в леглото си като всички обикновени хора.

– Ех! Какво искате, господин Едмон – продължи корабовладелецът, който изглеждаше все по-спокоен, – всички сме смъртни, а и нали трябва старите да дадат път на младите, как иначе ще има напредък. Щом ме уверявате, че товарът...

– Е в добро състояние, господин Морел, гарантирам. И това е пътуване, което бих ви посъветвал да не приемате за 25 000 франка печалба.

После, като подминаха кръглата кула, младият моряк извика:

– Готови за свиване на платната на марсела, кливера и бригантината. Пускайте котвата!

Заповедта бе изпълнена с бързина като на боен кораб.

– Спусни и вържи навсякъде!

При последната заповед всички платна бяха спуснати и корабът едва се движеше под въздействието единствено на полученото ускорение.

– А сега, ако искате, се качете, господин Морел – каза Дантес на нетърпеливия корабовладелец, – ето, вашият счетоводител, господин Данглар, излиза от каютата си и ще ви даде всички сведения, които желаете. Аз трябва да следя пускането на котвата и да вдигна черното знаме за траур.

Корабовладелецът не чака втора покана. Хвана въжето, което

Дантес му хвърли, и с ловкостта, която би била чест за всеки моряк, се изкатери по стъпалата, заковани в издутия хълбок на кораба, а той пък се върна на поста си на помощник, като прехвърли разговора към този, който бе нарекъл Данглар и който излезе от каютата си, и действително се запъти към корабовладелеца.

Новодошлият беше мъж на два̀сет и пет–два̀сет и шест години, с доста мрачно лице, с угодническо към началниците и безочливо към подчинените си поведение. Освен заради това, че беше счетоводител, което моряците по принцип мразеха, те и като цяло го ненавиждаха толкова, колкото пък обичаха Едмон Дантес.

– Е, господин Морел – каза Данглар. – Разбрахте за нещастieto, нали?

– Да, да, горкият капитан Лъоклер! Добър и честен човек беше!

– И най-вече отличен моряк, прекарал живота си между небето и водата, както подобава на човек, комуто са възложени интересите на такава важна компания, като „Морел и син“ – отговори Данглар.

– Но – каза корабовладелецът, като проследи с очи Дантес, който се оглеждаше къде да спусне котва, – струва ми се, че няма нужда да си чак толкова стар моряк, колкото казвате, Данглар, за да разбираш от работата си. Ето например нашият приятел Едмон си знае работата и ми се струва, че няма нужда от съвети.

– Да – каза Данглар, като хвърли кос поглед, в който проблесна омраза, – да, той е млад и самонадеян. Веднага след смъртта на капитана той пое командването, без да се допита до никого, и ни изгуби ден и половина на остров Елба, вместо да се върнем направо в Марсилия.

– Що се отнася до поемането на командването – каза корабовладелецът, – то това е негов дълг като помощник. За изгубения ден и половина на остров Елба е допуснал грешка. Освен ако не е било необходимо да се отстрани някаква повреда по кораба.

– Корабът си беше напълно здрав, както съм здрав аз и както желая и вие да бъдете, господин Морел. И този ден и половина бе изгубен заради един каприз, заради удоволствието от това да стъпи на сушата, това е.

– Дантес – каза корабовладелецът, като се обърна към момъка, – елате тук.

– Извинете, господине – каза Дантес, – ще бъда на ваше разположение след минута.

После се обърна към екипажа:

– Спускайте котвата! – каза той.

Щом котвата полетя, веригата се изниза шумно. Дантес остана на своя пост, въпреки присъствието на лоцмана, докато и последната маневра не бе завършена. След това каза:

– Свалете вимпела до средата на мачтата, спуснете знамето в знак на траур, кръстосайте реите!

– Виждате ли – каза Данглар, – както ви казах, вече се мисли за капитан.

– И той в действителност е – каза корабовладелецът.

– Да, само дето липсва вашият подпис и подписът на вашия съдружник, господин Морел!

– Ех! Защо да не го оставим на този пост? – каза корабовладелецът. – Да, знам, че е млад, но ми изглежда напълно подготвен и много опитен в това.

По челото на Данглар пробяга сянка.

– Извинете, господин Морел – каза Дантес, докато се приближаваше, – сега, когато корабът пусна котва, съм на ваше разположение: повикахте ме, нали?

Данглар отстъпи крачка назад.

– Искah да ви попитам защо сте спирали на остров Елба?

– Не знам, господине. Такава беше последната заповед на капитан Лъоклер, който на смъртния си одър, ми даде един пакет за великия маршал Бертран¹.

¹ Робер Бертран – френски маршал, близък с императора Наполеон Бонапарт – бел. ред.

– Срещнахте ли се с него?

– Да.

Морел се огледа наоколо и дръпна Дантес настрани.

– И как е императорът? – попита живо той.

– Добре, доколкото видях.

– Значи, сте видели императора?

– Той влезе при маршала, докато бях там.

– И вие говорихте с него?

– По-скоро той говори с мен – усмихна се Дантес.

– И какво ви каза?

– Зададе ми въпроси за кораба, кога е заминал за Марсилия, кой път е следвал и какъв товар носи. Мисля, че ако беше празен и аз бях собственикът, щеше да го купи. Но аз му казах, че съм обикновен помощник и че корабът принадлежи на компания „Морел и син“. „А, да – каза той – познавам я. Морел са наследствени корабовладелци и имаше един Морел, който служеше в същия полк като мен, когато бях в гарнизона във Валенсия.“

– Напълно вярно! – извика радостно корабовладелецът. – Това е бил Поликар Морел, чичо ми, който е станал капитан. Дантес, ще кажете на чичо ми, че императорът си е спомнил за него и ще видите как ще се разплаче старият мърморко. Така, така – продължи корабовладелецът, като потупа приятелски рамото на момъка, – правилно сте постъпили да последвате разпорежданията на капитан Лъоклер и да спрете на остров Елба, въпреки че ако се знае, че сте предали пакет на маршала и че сте разговаряли с императора, това би могло да ви навреди.

– Как би могло да ми навреди това? – попита Дантес. – Аз дори не знам какво носех и императорът ми зададе въпроси, каквито би задал и на първия срещнат. Но извинете – продължи Дантес, – идват здравните и митническите служители. Ще позволите, нали?

– Отивайте, отивайте, драги Дантес.

Младият човек тръгна и докато се отдалечаваше, отново се приближи Данглар.

– Е, добре – поинтересува се той, – изглежда ви е дал добро обяснение за спирането в Порто Ферайо?

– Отлично дори, скъпи господин Данглар.

– О! Още по-добре – отвърна той, – защото винаги е трудно да гледаш как приятел не изпълнява дълга си.

– Дантес е изпълнил своя дълг – отговори корабовладелецът – и няма спор в това. Капитан Лъоклер му е дал разпореждане за това спиране.

– А като стана дума за капитан Лъоклер, не ви ли предаде той писмо от него?

– Кой?

– Дантес.

– На мен, не! Има ли такова писмо?

– Мислех, че освен пакета, капитан Лъоклер му даде и писмо.

– За какъв пакет говорите, Данглар?

– Този, който Дантес предаде на минаване през Порто Ферайо.

– Откъде знаете, че е трябвало да остави пакет в Порто Ферайо?

Данглар се изчерви.

– Минавах пред вратата на капитана, която бе откряната, и видях да дава този пакет и това писмо на Дантес.

– Нищо не ми е казал за това – каза корабовладелецът, – но ако има такова писмо, той ще ми го даде.

Данглар се замисли за миг.

– Моля ви, господин Морел, не казвайте нищо за това на Дантес. Сигурно съм се объркал.

В този момент младият човек идваше отново. Данглар се отдалечи.

– Е, скъпи Дантес, свободен ли сте? – попита корабовладелецът.

– Да, господине.

– Бързо свършихте.

– Да, дадох на митничарите списък с нашите стоки, а книгата ни предадох на един човек, изпратен с лоцмана от пристанището.

– Значи нямате повече работа тук?

– Не, всичко е наред – каза той.

– Ще обядвате ли с нас?
 – Извинете, господин Морел, извинете много, но най-напред трябва да посетя баща ми. Но съм изключително признателен за честта, която ми оказвате.
 – Постъпвате правилно, Дантес. Знам, че сте добър син.
 – А... – попита Дантес с известно колебание, – знаете ли дали баща ми е добре?
 – Мисля, че да, скъпи Едмон, въпреки че не съм го виждал.
 – Да, той си стои затворен в стаичката.
 – Поне нищо не му е липсвало, докато ви няма.
 Дантес се усмихна.
 – Баща ми е горд, господине, и дори и да му липсва нещо, едва ли ще го поиска от когото и да било, с изключение на Бог.
 – Добре, след като най-напред посетите него, ви очакваме.
 – Извинете ме отново, господин Морел, но след това посещение, ме чака и второ, което е не по-малко скъпо на сърцето ми.
 – Ах! Наистина, Дантес. Забравих, че в Каталаниите има един човек, който ви чака с не по-малко нетърпение от баща ви – хубавата Мерседес.
 Дантес се усмихна.
 – Ах! Ах! – възкликна корабовладелецът. – Изобщо не ме учудва, че идва три пъти да пита за вести от „Фараон“. Дявол да го вземе, Едмон, изобщо не сте за оплакване, имате красива приятелка!
 – Не ми е приятелка, господине – каза сериозно младият моряк, – годеница ми е.
 – Често пъти това е едно и също – засмя се корабовладелецът.
 – Не и за нас, господине – отговори Дантес.
 – Добре, хайде, скъпи ми Едмон – продължи корабовладелецът, – да не ви задържам. Свършил сте отлично моята работа и сега мога да ви оставя време да свършите и своята. Трябват ли ви пари?
 – Не, господине, имам цялата заплата от почти тримесечното пътуване.
 – Вие сте порядъчно момче, Едмон.
 – Да не забравяме, че имам беден баща, господин Морел.

– Да, да, знам, че сте добър син. Хайде отидете да видите баща си: и аз имам син и ще съм много ядосан, ако някой го държи далече от мен след тримесечно пътуване.
 – Ще позволите ли? – каза младият мъж, като се поклони.
 – Да, ако нямате какво повече да ми кажете.
 – Не.
 – Капитан Льоклер не ви ли даде писмо за мен на смъртния си одър?
 – Беше му невъзможно да пише, господине, но това ме подсеща да ви поискам петнайсет дни отпуски.
 – За да се ожените?
 – Първо това и след това, за да отида в Париж.
 – Добре, добре, имате колкото време искате, Дантес. Разтоварването на този кораб ще ни отнеме шест седмици и няма да тръгнем по море по-рано от три месеца... Само че след три месеца трябва да бъдете тук – продължи корабовладелецът, като потука младия моряк по рамото. – Няма да може да замине без своя капитан.
 – Без своя капитан! – извика Дантес с блеснали от радост очи. – Внимавайте какво казвате, господине, защото току-що дадохте отговор на най-скритите надежди в сърцето ми. Наистина ли възнамерявате да ме назначите за капитан на „Фараон“?
 – Ако бях само аз, щях да ви стисна ръката, скъпи Дантес и да ви кажа: „Готово“. Но имам съдружник и нали знаете италианската поговорка: *Chi ha compagno ha padrone*¹. Но половината работа вече е свършена, защото от два гласа имате вече един. Разчитайте на мен, за да получите и другия, ще направя каквото мога.
 – О! Господин Морел – извика младият моряк и със сълзи на очи стисна ръцете на корабовладелеца. – Господин Морел, благодаря ви, от името на баща ми и на Мерседес.
 – Добре, добре, Едмон, има Бог на небето за добрите хора, дявол да го вземе! Отидете да видите баща си, вижте и Мерседес и след това елате при мен.

¹ Който си има съдружник, има си господар – бел. прев.

– Не искате ли да ви върна на сушата?

– Не, благодаря. Ще остана да оправя сметките си с Данглар. Доволен ли останахте от него по време на пътуването?

– Зависи какъв смисъл влагате в това, господине. Ако става дума като приятел, не, защото мисля, че той не ме харесва особено от деня, в който имах глупостта след една малка свада помежду ни да му предложа да спрем за десет минути на остров Монте Кристо, за да разрешим тази свада. Предложение, което сгреших да му отправя и той с право отказа. Ако имате предвид като счетоводител, мисля, че няма какво да се каже и ще останете доволен от свършената работа.

– Но – попита корабовладелецът – кажете ми, Дантес, ако вие бяхте капитан на „Фараон“, бихте ли запазили Данглар като счетоводител на драго сърце?

– Капитан или помощник, господин Морел – отговори Дантес – винаги ще се отнеса с уважение към хората, които се радват на доверието на моите господари.

– Добре, добре, Дантес, виждам, че сте порядъчен човек във всяко отношение. Да не ви задържам повече: тръгвайте, защото виждам, че седите на тръни.

– Значи съм в отпуската? – попита Дантес.

– Отивайте ви казвам.

– Ще позволите ли да взема вашата лодка?

– Вземете я.

– Довиждане, господин Морел и хиляди пъти благодаря.

– Довиждане, скъпи ми Едмон, късмет!

Младият моряк скочи в лодката, седна на кърмата и даде заповед да карат към ул. „Канебиер“. Двамата моряци тозчас се наведоха над греблата и лодката потегли възможно най-бързо, доколкото това бе възможно сред хилядите лодки, които препречваха този толкова тесен коридор, който води между двата реда кораби, от входа на пристанището към кея на Орлеан.

Корабовладелецът го проследи с усмивка до брега, видя го как скочи на кея и мигом потъна в пъстрата тълпа, която от пет часа сутринта до девет часа вечерта изпълва тази прочута улица „Канебиер“, с която съвременните фокейци толкова се гордеят,

че с възможно най-сериозния тон на света и с онзи акцент, който придава такава изразителност на всичко, което казват, твърдят: „Ако Париж си имаше „Канебиер“, щеше да бъде една малка Марсилия“.

Когато се обърна, корабовладелецът видя Данглар зад себе си, който привидно очакваше неговите заповеди, но в действителност, също като него, проследяваше младия моряк с очи.

Само дето имаше огромна разлика в двата погледа, които проследяваха един и същи човек.